

Regionalizarea în statele Uniunii Europene

prep. univ. Mihaela PĂCEȘILĂ

Rezumat: Regionalizarea este considerată un element important al integrării în Uniunea Europeană, facilitând adaptarea țărilor la realitățile europene și pregătirea acestora pentru a răspunde mai bine cerințelor formulate de Uniune. Acest proces este întotdeauna condiționat de constrângerile pe care le exercită cadrul politic și poate fi realizat prin intermediul instituțiilor preexistente sau printr-o nouă împărțire teritorială destinată să răspundă mai bine obiectivelor.

Abstract: The regionalisation is considered an important element of the integration in the European Union, facilitating the countries adjustment to the European realities and their preparation to better responding to the demands formulated by the Union. This process is always conditioned by the constraints which the political context exerts and it can be realised with the aid of the pre-existent institutions or by a new territorial division destined to better answer to the goals.

1. Definirea conceptului de regionalizare

Unul dintre obiectivele Uniunii Europene este acela de a susține progresul economic și social, echilibrat și durabil, prin consolidarea coeziunii economice și sociale a țărilor membre. Un rol semnificativ în acest proces este acordat regiunilor, care sunt considerate spații, întinderi mai apropiate de cetățeni.

Carta Comunitară a Regionalizării definește regiunea “ca un teritoriu care formează, din punct de vedere geografic, o unitate netă sau un ansamblu similar de teritorii în care există continuitate, în care populația posedă anumite elemente comune și care dorește să-și păstreze specificitatea astfel rezultată și să o dezvolte cu scopul de a stimula procesul cultural, social și economic”.

În **accepțiunea Consiliului European**, regiunea este unitatea administrativ-teritorială situată imediat sub nivelul statului - unitar, federal etc. - care are o autoritate aleasă a administrației publice și mijloace financiare de susținere a acestei autorități.

Prin urmare, regiunea reprezintă un nivel administrativ care este situat în ierarhia administrativă pe o poziție imediat inferioară nivelului central.

Concepția de regiune, ca entitate politică sau administrativă, este o idee recentă, dacă luăm în considerare faptul că mișcările regionale din secolul al XIX-lea nu au avut o continuitate directă. De fapt, cea mai mare parte a statelor europene erau și sunt încă astăzi state unitare, în care s-a impus, în mod progresiv, ideea că respectivele colectivități locale trebuie să administreze în mod liber problemele locale. Statele federale reprezintă însă excepția. În Elveția și Germania federalismul a reprezentat modul prin care s-a realizat proiectul politic național în cursul secolului al XIX-lea. În Austria federalismul a fost introdus în statul republican prin Constituția din 1920, o dată cu transformarea landurilor în state federale, în timp ce Belgia, ultimul dintre statele federale din Europa, s-a caracterizat începând cu 1993 printr-o amplă dezvoltare a regionalismului, care își pune astăzi amprenta asupra modului de funcționare a instituțiilor. Italia însă a fost singura țară în care Constituția prevedea instituirea regiunilor, în timp ce în celelalte state europene regiunea nu exista decât ca un cadru de acțiune economică a puterii centrale. O excepție o reprezintă însă Spania, unde, în baza Constituției din 1978 prin care se restabilește democrația, s-au recunoscut drepturile istorice ale anumitor regiuni.

În ultimii ani însă, regiunile și regionalizarea s-au impus în statele europene și constituie, fără îndoială, inovația cea mai marcantă a sistemelor de administrare teritorială din cursul ultimelor decenii.

Regionalizarea a luat naștere ca urmare a unor realități istorice constituite pe parcurs din diferite cauze, cât și pentru a soluționa conflicte născute sau accentuate prin excesiva centralizare a administrației, pentru a combate birocrăția și corupția, pentru a reduce distanța dintre factorii de decizie și cei ale căror interese se cer a fi corect înțelese și corespunzător tratate.

Regionalizarea este, în fapt, rezultatul tendinței de evoluție a organizării teritoriale în statele europene de astăzi. De altfel, în ziua de azi, putem vorbi de o „Europă a regiunilor” în care regiunile reprezintă colectivitatea publică ce răspunde nevoii de teritorializare a anumitor politici comunitare.

Având în vedere cele prezentate, putem defini *regionalizarea* ca fiind *procesul prin care se realizează instituirea unei capacități de acțiune autonomă, ce are ca obiectiv promovarea unui teritoriu, înfranațional sau supralocal, prin mobilizarea mecanismului său economic și, dacă este cazul, a resorturilor de solidaritate locală sau regională, precum și a dezvoltării potențialului său. Acest proces poate fi realizat fie prin intermediul instituțiilor preexistente, fie prin realizarea unei noi împărțiri teritoriale destinate să răspundă mai bine obiectivelor. Acest proces este însă întotdeauna condiționat de constrângerile pe care le exercită cadrul politic și instituțional, a cărui evoluție poate fi guvernată de o serie de tendințe.* Crearea și organizarea regiunilor după modelul colectivităților teritoriale reprezintă de fapt o trăsătură particulară a acestui proces.

Trebuie făcută însă o distincție între *regionalism*, termen pe care l-am amintit anterior și *regionalizare*. Regionalismul este un termen întâlnit în discursul politic, a cărui finalitate poate conduce la federalizare (un ansamblu teritorial construit pe baze istorice și culturale, care dobândește competențe în materie de politici publice – este cazul landurilor germane), în timp ce regionalizarea este o acțiune administrativă, ce vizează crearea de spații mai mari de cooperare și, nu în ultimul rând, definirea unor noi unități administrativ-teritoriale.

2. Tipuri de regionalizare

Din punct de vedere al statutului juridic, termenul de regiune ca și cel de regionalizare acoperă realități politice și administrative extrem de diferite dacă ne gândim la statele europene.

Astfel, regionalizarea¹ poate fi:

- regionalizare administrativă
- regionalizare prin intermediul colectivităților locale
- descentralizare regională
- regionalizare politică sau autonomie regională (regionalism instituțional)
- regionalizare prin intermediul autorităților federale

În legătură cu aceste cinci forme ale regionalizării trebuie să facem câteva precizări:

- În primul rând, trebuie subliniat faptul că federalismul nu este o formă de regionalizare. Dimpotrivă, statul federal reprezintă acel mod de organizare a statului în care structurile și sistemul său de funcționare pot fi afectate de regionalizare sub diferite forme.

¹ *La régionalisation en Europe*, Gerard Marcou, Parlement Européen, L-2929 Luxembourg, p. 17-34

- În al doilea rând, regionalizarea nu este întotdeauna omogenă. Un stat poate să cunoască, pe întreg teritoriul său, mai multe forme de regionalizare, în funcție de problemele la care trebuie să răspundă și de particularitățile pe care trebuie să le ia în considerare. În Marea Britanie se regăsesc astăzi nu mai puțin de trei forme diferite de regionalizare.

- În al treilea rând, un stat poate cunoaște, în mod succesiv, mai multe tipuri de regionalizare. De exemplu, în Franța a existat o regionalizare administrativă înainte de introducerea descentralizării regionale actuale. Anumite state din Europa Centrală și Orientală ar putea avea o evoluție asemănătoare. Pe de altă parte, formele pe care le cunoaște regionalizarea într-un stat nu depind numai de problemele de ordin socio-economic, ci și de o serie de alți factori, specifici fiecărei țări, cum ar fi concepția despre stat (a societății și a elitelor politice), circumstanțele politice, gradul de integrare națională. De menționat însă că regionalizarea implică limite și riscuri care variază de la o țară la alta și care pot fi apreciate în mod diferit.

- În al patrulea rând, dacă cele cinci tipuri de regionalizare se disting prin poziția pe care o ocupă puterea centrală și administrațiile de stat, trebuie precizat că acestea nu sunt niciodată absente, chiar dacă ele pot fi limitate în statele în care autonomia regională este puternică. Indiferent de modul în care se prezintă situația, regionalizarea nu trebuie să conducă la omiterea rolului pe care îl joacă statul în dezvoltarea regională.

2.1 Regionalizarea administrativă

Prin regionalizarea administrativă se înțelege delegarea de către stat a autorităților subordonate guvernului sau a organismelor care se constituie la nivel local, care, deși sunt înzestrate cu o anumită autonomie juridică, totuși acțiunile lor sunt controlate de către stat; prin funcțiile și atribuțiile pe care le dețin, acestea au ca scop promovarea dezvoltării economice regionale și se bazează, în final, pe mobilizarea colectivităților locale și a organizațiilor economice. O situație asemănătoare se regăsește în Luxemburg, unde guvernul a delimitat patru asemenea regiuni, dar suprafața mică a statului nu face necesară înzestrarea acestora cu instituții proprii.

În **Franța** a existat, mai întâi, o regionalizare administrativă, caracterizată prin instituirea prefecturilor de regiune. Colectivitățile locale și interesele lor economice și sociale erau reprezentate printr-o comisie consultativă, care funcționa pe lângă prefectul regiunii; în anumite regiuni au fost introduse structuri de mobilizare a dezvoltării economice cu scopul de a promova interesele economice ale regiunii. Logica era, totuși, aceea a centralizării, iar dezvoltarea era condusă de către stat. Situația a început să se schimbe o dată cu evoluția economică din cursul anilor '70 și prin reforma descentralizării care a început în 1982. Dintre toate acestea a continuat să funcționeze doar prefectul regiunii, care era însărcinat cu punerea în practică a politicii naționale și comunitare ce privea dezvoltarea economică și socială și amenajarea teritoriului.

Deși **Germania** este un stat federal, landurile care o compun sunt adesea asimilate regiunilor, putându-se vorbi, într-o oarecare măsură, de o regionalizare administrativă internă în landurile cele mai întinse.

În Uniunea Europeană, regionalizarea administrativă caracterizează astăzi Grecia, Portugalia, Marea Britanie, Suedia, Slovacia, Slovenia, Ungaria, Estonia și Lituania.

În **Grecia**, administrația descentralizată a statului este însărcinată cu dezvoltarea regională în cele 13 regiuni administrative. Secretarul general al regiunii este asistat de un consiliu regional consultativ care este format din reprezentanții colectivităților locale. Acestea sunt, în mod egal, reprezentate în consiliul de administrație al Casei Regionale de Dezvoltare.

În **Suedia**, dezvoltarea regională se caracterizează prin faptul că există un guvernator de district care are o serie de atribuții, dar interesele locale sunt reprezentate în consiliul de administrație care îl asistă.

În **Scoția și Țara Galilor din Marea Britanie**, regionalizarea este administrativă, în 1994 fiind introduse nouă birouri regionale ale guvernului cărora li s-au adăugat în aprilie 1999 cele nouă agenții de dezvoltare regională.

În **Portugalia**, crearea regiunilor administrative, constituite ca noi colectivități teritoriale, a fost respinsă prin referendumul din 8 noiembrie 1998. În schimb, există cinci comisii regionale de coordonare, organe descentralizate însărcinate cu punerea în aplicare a planului de dezvoltare regională sub autoritatea ministrului echipamentelor, amenajării și administrării teritoriului.

În **Slovacia**, reforma din 1996 a împărțit teritoriul în opt regiuni și, cu această ocazie, s-a mărit numărul circumscripțiilor administrative de la 26 la 79. Este de remarcat prezența birourilor administrative regionale care sunt organizate după modelul birourilor administrative ale circumscripțiilor, acestea din urmă corespunzând unei forme de organizare mai vechi, asemănătoare cu cea din imperiul austriac. Biroul administrativ regional este însărcinat să coordoneze activitatea colectivităților locale în ceea ce privește dezvoltarea regională.

În **Ungaria**, divizarea teritorială în opt regiuni administrative, care fusese introdusă în 1990, a fost abandonată în 1994. Atribuțiile regiunilor au fost preluate la nivel provincial de biroul administrativ public al provinciei, iar legea a sporit în 1996 rolul provinciilor (colectivități locale) în materie de dezvoltare regională, ceea ce corespunde în fapt descentralizării.

În ceea ce privește **Estonia**, politica de dezvoltare regională nu a modificat organizarea teritorială a țării. În 1995 au fost create două organisme centrale: Consiliul consultativ de politică regională pentru coordonarea interministerială a dezvoltării regionale și Agenția Estoniană de Dezvoltare Regională. Politica statului este pusă în aplicare la nivelul a cincisprezece circumscripții de către un guvernator. O situație asemănătoare se regăsește și în **Lituania**, unde punerea în aplicare a politicii de amenajare a teritoriului și de dezvoltare regională este condusă de un guvernator la nivelul unităților administrative superioare (provincii/departamente).

Ca o concluzie, se poate spune că regionalizarea administrativă nu corespunde neapărat situației în care colectivitățile locale au o putere mult diminuată. În contexte, în mod evident diferite, autoritățile locale din Portugalia și Marea Britanie dispun de reale mijloace de acțiune. În al doilea rând, regionalizarea administrativă este centrată pe dezvoltarea regională, fiind completată, în unele cazuri, cu descentralizarea anumitor funcții administrative. În al treilea rând, regionalizarea administrativă necesită instituții sau mecanisme care implică, într-o anumită măsură, colectivitățile locale în politica de dezvoltare regională, deși acestea rămân sub controlul puterii centrale. În ultimul rând, regionalizarea administrativă reprezintă, în toate cazurile (exceptând Suedia și Marea Britanie), un răspuns la nevoia de a pune în aplicare politicile comunitare de coeziune. În Slovenia, acest tip de regionalizare este susținut de instanțele centralizate: Consiliul de dezvoltare regională care funcționează pe lângă guvern și Agenția de dezvoltare regională.

2.2 Regionalizarea pe baza cooperării între colectivitățile locale

Regionalizarea se realizează prin intermediul colectivităților locale existente, ce dispun de atribuții extinse și de un câmp larg de acțiune, care să le permită astfel îndeplinirea obiectivelor și cooperarea într-un cadru mai larg. Această formă de regionalizare diferă de cea administrativă prin faptul că regionalizarea se înfăptuiește prin intermediul instituțiilor descentralizate care acționează într-un cadru de putere propriu.

Acest tip de regionalizare se întâlnește frecvent în statele Uniunii Europene: Germania, Danemarca, Finlanda, Irlanda, Ungaria.

În **Irlanda** și în **Finlanda** regionalizarea este organizată pe întreg teritoriul țării pe baza cooperării între colectivitățile locale. În **Irlanda** au fost create în 1994 opt autorități regionale, dar, cu toate acestea, numeroase probleme ale dezvoltării regionale sunt în sarcina unor agenții specializate. Autoritățile regionale acționează pe întreg teritoriul țării fiind administrate de un consiliu și joacă un rol important în executarea programelor comunitare. În **Finlanda** există douăzeci de consilii regionale pe întreg teritoriul țării, ca urmare a aplicării legii din 1994 privind dezvoltarea regională. Pe lângă acestea, sunt prezente și așa-numitele sindicate ale comunelor, create prin acordul unanim al comunelor care le compun. Membrii consiliilor regionale sunt aleși de către consiliile municipale.

În **Danemarca**, situația este puțin diferită deoarece dezvoltarea regională intră în competența celor paisprezece comune provinciale (*amtskommun*), în timp ce în **Germania** acest tip de regionalizare se caracterizează prin cooperarea dintre colectivitățile locale din landuri.

În **Ungaria**, legea din 1996 privind amenajarea teritoriului a încredințat provinciilor responsabilitatea dezvoltării regionale. Acestea au ca scop stabilirea unui plan de dezvoltare și, de asemenea, crearea de asociații intercomunale de dezvoltare regională. Dezvoltarea regională poate să dea naștere unei cooperări voluntare între provincii, care stabilesc în această situație un consiliu de dezvoltare regională (la ora actuală există două: Budapesta și Lacul Balaton).

Având în vedere cele prezentate, putem spune că situația cea mai des întâlnită este cea în care regionalizarea se bazează pe crearea instituțiilor comune colectivităților locale. Aceasta demonstrează că circumscripțiile colectivităților locale, de la al doilea ca și de la primul nivel, nu răspund bine regionalizării. În al doilea rând, se poate observa că orașele și cooperarea intercomunală pot să-și asume funcțiile regionalizării, precum în Ungaria și Germania. În al treilea rând, toate instituțiile prin care se realizează regionalizarea pe baza cooperării între colectivitățile locale au ca scop protejarea drepturilor și a autonomiei colectivităților pe care le regroupează: resursele provin de la colectivitățile asociate și sunt relativ puțin importante, competențele lor sunt limitate, iar instituțiile regionalizării sunt o formă de cooperare intercomunală. Într-o oarecare măsură, acest tip de regionalizare este limitat, mai ales că respectivele colectivități locale nu dispun de instituții puternice și de competențe suficiente.

2.3 Descentralizarea regională

Descentralizarea regională se referă la constituirea unei noi colectivități teritoriale la nivel superior nivelului colectivităților teritoriale existente, aceasta fiind considerată regiune. Regiunea capătă expresie instituțională specifică, ce se caracterizează prin aplicarea regimului general al colectivităților teritoriale. Ea formează o nouă categorie de colectivități teritoriale, care au aceeași natură juridică ca și colectivitățile teritoriale existente, dar care se disting printr-o circumscripție mai largă și prin competențele lor, prin care se urmărește dezvoltarea economică. Deși acest tip de regionalizare modifică organizarea teritorială, ea se înscrie în ordinea constituțională a statului unitar.

Printre statele Uniunii Europene, **Franța** este singura care a pus în practică pe deplin această concepție. Prin aplicarea legii din 2 martie 1982 și după alegerile regionale din 1986, Franța numără 25 de regiuni. Acestea beneficiază de principiul liberei administrări a colectivităților teritoriale, care fusese consacrat de Constituție, mai întâi pentru districte, departamente și alte teritorii. Principiul liberei administrări nu reprezintă prin el însuși o sursă de putere. El nu implică exercitarea unei anumite puteri legislative într-o măsură mai mare. Din punct de vedere al competențelor, puterea normativă a regiunii este, de fapt, mai redusă decât cea a districtelor și departamentelor și decât cea a primarului. Regiunile nu pot exercita și nu-și pot atribui tutela asupra colectivităților locale de pe teritoriul lor.

În **Portugalia**, „regiunile administrative”, prevăzute de Constituție pe teritoriul continental și pe care instituționalizarea concretă le-a refuzat prin referendumul organizat o dată cu aplicarea revizuirii constituționale din 1997, corespundeau acestui tip de regionalizare.

Descentralizarea regională se întâlnește azi în Țara Galilor din Marea Britanie, în Suedia, Polonia, Cehia, Slovacia.

În ceea ce privește **Țara Galilor**, aceasta dispune de o adunare regională aleasă prin sufragiu direct și de atribuții administrative extinse, dar, prin instituțiile sale, prin absența puterii legislative și prin dependența financiară de puterea centrală, ea are toate caracteristicile unei autorități locale britanice, stabilită pentru un teritoriu vast, Țara Galilor în ansamblu, în limitele sale istorice.

În **Suedia**, organizarea teritorială a țării este în plină discuție începând cu 1992, făcând loc unor rapoarte și dezbateri numeroase. Este de subliniat faptul că, în lipsa unei reorganizări teritoriale în ansamblu, în 1995 s-a dezvoltat foarte mult cooperarea regională între districte.

Polonia și Cehia s-au orientat, de asemenea, către descentralizarea regională. În Polonia, prin reforma din 1998 au fost create șaisprezece provincii în locul celor 49 care existau din 1975. Provincia este una dintre colectivitățile teritoriale a cărei constituire este permisă prin constituție. Administrația teritorială a statului este organizată la nivelul provinciei sub autoritatea conducătorului acesteia, care, exercită controlul asupra colectivității teritoriale respective. Cât privește Cehia, o lege constituțională adoptată în 1997 prevedea constituirea colectivităților teritoriale de nivel superior, prevăzute de Constituție, sub forma a trei regiuni, capitala Praga fiind plasată la același nivel.

Toate exemplele de descentralizare regională prezentate au numeroase trăsături comune, în ciuda eterogenității contextelor instituționale. Regiunile sunt administrate de un consiliu ales prin sufragiu universal, direct. Acestea nu exercită nici o putere normativă. Ele dispun de competențe administrative extinse în domenii esențiale ale vieții economice și sociale, dar legea orientează politica lor către dezvoltarea regională. Aceasta se observă, în special, în legile franceze și poloneze. Descentralizarea regională presupune adoptarea unor dispoziții de natură să protejeze autonomia colectivităților locale existente: interdicții privind tutela unei colectivități teritoriale asupra alteia în Franța, participarea comunelor la formarea consiliilor regionale conform dispozițiilor constituției portugheze. Regiunile nu au, în general, competențe privind organizarea teritoriului, decât dacă este vorba de propriile lor servicii administrative. Totuși, Țara Galilor are dreptul de a face propuneri de lege în Parlamentul din Westminster. Autonomia financiară a regiunilor este limitată, cu excepția Franței și Suediei, unde regiunea sau districtul exercită o putere fiscală semnificativă.

2.4 Regionalizarea politică sau autonomia regională (regionalismul instituțional)

Acest tip de regionalizare este prezentat ca un model, fiind adesea idealizat. El se întâlnește doar în anumite state din Uniunea Europeană, dar sub forme extrem de diferite.

Din punct de vedere juridic, regionalizarea politică se caracterizează, în comparație cu descentralizarea regională, prin atribuirea puterii legislative unei adunări regionale, care dispune de competențe vaste, al căror conținut este definit și garantat prin Constituție sau cel puțin printr-un text de natură constituțională, iar pentru exercitarea competențelor se constituie un executiv, care prezintă caracteristicile unui guvern regional.

Față de descentralizarea regională, regionalizarea politică afectează structura statului și îi modifică Constituția. Regionalizarea politică domină organizarea teritorială a statului în Spania, în Italia și, de asemenea, și în Belgia, deși aceasta din urmă are începând cu 1993 o alcătuire federală. Acest tip de regionalizare este prezent și în alte state, dar numai în anumite părți ale teritoriului: Marea Britanie și Portugalia.

Regionalizarea politică se diferențiază de statul federal sub diferite aspecte: regiunile nu reprezintă state, iar alcătuirea rămâne, în principiu, cea a statului unitar. Este de remarcat că în Spania există teama ca îmbinarea dintre federalism și regionalizare să nu amenințe integritatea teritorială. În comparație cu statul federal, regionalizarea politică nu se caracterizează printr-o dublă putere constituantă: regiunile sunt „regii” prin statut, supus votului din parlamentul național, dar nu au o constituție, așa cum au cele din statul federal. Deși există forme multiple de cooperare instituțională

între stat și regiuni, acestea din urmă nu participă la exercitarea puterii legislative naționale prin reprezentare proprie. În principiu, puterea judiciară este unică, fiind organizată de către statul central. Această regulă nu este însă absolută. De exemplu, Scoția posedă o organizare judiciară și un sistem juridic distinct sub numeroase aspecte față de cel al Angliei, deși acesta este supus controlului Camerei Lorzilor. În sfârșit, dacă federalismul implică egalitatea în drepturi a statelor membre, regionalizarea politică se traduce, în general, prin asimetria instituțiilor și a competențelor. De asemenea, regionalizarea politică poate afecta, în anumite state, doar o parte a teritoriului, în timp ce în altele ea caracterizează întreg teritoriul, cum este cazul Italiei și al Spaniei.

2.5 Regionalizarea prin intermediul autorităților federale

Statul federal este, adesea, perceput printr-o serie de idei false, care constituie un obstacol în înțelegerea raporturilor pe care acesta le are cu regionalizarea. Statul federal este, deseori, considerat ca fiind opus statului-națiune și este prezentat drept un răspuns la regionalism, pentru că el permite concilierea uniunii respective, dar cu respectarea particularităților. El este, de multe ori, înțeles ca fiind tipul de stat caracterizat printr-o descentralizare sporită, funcționând pe principiul garantării autonomiei unităților care îl compun.

Federalismul are, în fapt, raporturi complexe cu regionalismul și regionalizarea.

În primul rând, statul federal nu se opune statului-națiune. În anumite contexte istorice el reprezintă chiar un mod de integrare națională. Nu se poate nega faptul că Statele Unite, Elveția, Germania reprezintă națiuni, deși organizarea lor politică admite anumite concepții despre legislație și despre suveranitate care diferă de cele instituite în Franța sau în Anglia. În aceste țări construcția statului modern se realizează prin intermediul federalismului. Dar nu există nici un exemplu de stat național pe care federalismul să-l fi protejat de tensiunile care îi marchează existența.

Un stat federal poate fi afectat de regionalism sau de regionalizare ca oricare alt tip de stat. Aceasta deoarece statele federale se nasc dintr-o uniune de state, care reprezintă de fapt entități politice, acestea prezentând ele însele o serie de particularități regionale și etnice.

În **Belgia**, regionalismul este cel care a condus la federalizarea statului, în scopul de a mări autonomia unităților componente, un exemplu fiind cazul Flandrei, și, de asemenea, în scopul de a permite constituirea unei structuri capabile să accepte această autonomie sporită. În această situație, soluția era cea de stat federal, care să permită astfel entităților care revendică autonomie sporită să acceadă, în mod progresiv, la calitatea de stat.

În ceea ce privește **Germania** și **Austria**, acestea se caracterizează prin îmbinarea revendicării privind o mai mare participare la afacerile europene cu dorința de promovare a unei reforme federale care să întărească poziția landurilor în ordinea internă. Landurile au început să se teamă de posibilitatea diminuării competențelor lor, situație care ar fi putut rezulta ca urmare a integrării europene și, în special, a Actului unic. Ele au fost împotriva acestei evoluții și chiar au căutat să o oprească. Prin promovarea principiului subsidiarității în landurile germane, la mijlocul anilor '80, prin stabilirea unui Comitet al Regiunilor, în special la insistențele lor, prin articolul 203 din Tratatul Comunității Europene care permitea tuturor statelor membre să fie reprezentate în Consiliu printr-o personalitate cu rangul de ministru în organizarea internă, landurile urmăreau să-și îndeplinească obiectivele prezentate anterior. În Germania landurile au avut mult de câștigat o dată cu adoptarea articolului 23 din Legea fundamentală, iar revizuirea constituțională din 1994 n-a modificat, decât într-o mică măsură, repartizarea competențelor între federație și landuri. În Austria însă, landurile au obținut o îmbunătățire doar în ceea ce privește situația resurselor, în timp ce transferul anumitor responsabilități federale către autoritățile locale este, întotdeauna, un subiect de dezbatere.

În concluzie, federalismul nu este expresia instituțională a regionalismului sau a regionalizării. Dar statul federal nu este ferit de presiunile regionaliste, el fiind adesea supus tendinței de regionalizare.

În anumite situații, structurile federale au permis însă reducerea tensiunilor datorate regionalismului, dar în altele nu au putut împiedica dislocarea statului. În măsura în care regionalizarea răspunde evoluțiilor socio-economice, ea provoacă adaptări funcționale în sistemul federal, fie la nivelul relațiilor dintre Federație, Landuri și Comunitatea europeană, fie la nivelul colectivităților locale. Dar această regionalizare a statului federal sau a colectivităților locale este ușor absorbită de structurile federale, a căror stabilitate nu reușește să o afecteze.

3. Regionalizarea – element de integrare în Uniunea Europeană

Regionalizarea statelor este acum considerată ca un element al integrării, prin stabilirea unui raport Comunitate-Regiune, care are ca scop corectarea sau prevenirea dezechilibrelor regionale, acordând legitimitate regiunilor și acelor instituții care le reprezintă interesele. Acest proces este gândit ca un factor de democratizare și de valorificare a „specificităților culturale”. Lărgirea politicii regionale spre o politică de coeziune și reforma acesteia este o modalitate de a modera și echilibra efectele realizării pieței interne, care va implica o liberalizare a forțelor pieței.

Prin urmare, o țară care dorește să devină membră a Uniunii Europene trebuie să se integreze în spiritul și realitățile europene, să dezvolte o politică regională coerentă și activă, pregătindu-și, în același timp, teritoriul pentru a corespunde cerințelor formulate de Uniune.

De asemenea, având în vedere faptul că integrarea în Uniunea Europeană este considerată un obiectiv prioritar, experiența acumulată în timp de către țările respective trebuie valorificată pe măsură, astfel încât acestea să fie pregătite pentru transformările care vor avea loc.

Referințe bibliografice

1. GERARD, MARCOU *Régionalisation en Europe*, Parlement Européen, L-2929 Luxembourg
2. * * * www.ceri-sciencespo.com/archive/may01/artdp.pdf
3. * * * <http://gale.univ-paris1.fr/pgscient/Rapports/Peregional11.pdf>
4. * * * <http://www.ipp.md/publications/asistentaUE.doc>
5. * * * <http://www.ipp.md/publications/Pr-Ghinea.doc>